

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2524

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Ministers voor Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid over *de beantwoording van eerdere vragen inzake de betrokkenheid van het Ministerie van J&V en de DJI bij de zaak Engel* (ingezonden 28 maart 2023).

Antwoord van de Ministers **Weerwind** (Rechtsbescherming) en van **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 9 mei 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2319.

Vraag 1

Waarom is door het Openbaar Ministerie (OM) een dagvaarding gedeeld met Justis? Op wiens verzoek/aangeven is dit gebeurd?^{1, 2}

Antwoord 1

Zoals de Minister voor Rechtsbescherming in de eerdere beantwoording ook aangaf, worden geen uitspraken gedaan over specifieke VOG-aanvragen.³ Een VOG-beoordeling verloopt via een vaste procedure. Justis heeft in de standaard beoordelingsprocedure voor het zorgvuldig nemen van een beslissing de bevoegdheid nadere informatie bij het Openbaar Ministerie (OM) op te vragen over (lopende) strafzaken. Dit is in navolging van artikel 36, lid 3 van de Wjsg. Deze verzoeken verlopen altijd vanuit Justis aan het OM.

Vraag 2

Waarom moest specifiek op 23 maart 2022 een beslissing worden genomen met betrekking tot het afwijzen van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)? Was dit besluit onderdeel van de instructie van het OM aan Justis, of werd deze opdracht door iemand anders gegeven en zo ja, door wie? Is er over dit besluit en deze datum afstemming geweest binnen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de uitvoerende rechterlijke macht en/of de politie? Zo ja, op welke manier en wie waren hierbij allemaal betrokken, in welke hoedanigheid op basis van welke bevoegdheden?

¹ Aanhangsel van de Handelingen II, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1745, <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2023Z00473&did=2023D08842>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/03/06/antwoorden-kamervragen-over-betrokkenheid-van-het-ministerie-van-justitie-en-veiligheid-en-de-nctv-bij-de-zaak-engel>

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1745

Antwoord 2

Een VOG wordt beoordeeld binnen de geldende beoordelingstermijnen. De datum die u noemt was geen uitgangspunt. Binnen het proces van de VOG-beoordeling is geen ruimte voor eventuele beïnvloeding of instructies door derden. Dit geldt voor alle VOG aanvragen, dus ook voor het onderhavige geval. Er is dan ook geen afstemming geweest binnen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de uitvoerende rechterlijke macht en/of de politie.

Vraag 3 en 4

Waarom is de dagvaarding verstrekt aan Justis? Kunt u, als verantwoordelijk Minister voor het OM, openheid geven over de vraag waarom dit is gebeurd? Kunt u verklaren waarom het OM documentatie heeft aangeleverd aan Justis, terwijl dit niet tot de normale gang van zaken behoort? Kunt u concreet onderbouwen wat de meerwaarde en legitimiteit was van het verstrekken van deze stukken?

Antwoord 3 en 4

Een VOG-beoordeling verloopt via een vaste procedure. In het kader van de VOG-beoordeling geldt dat in artikel 36, lid 1 van de Wjsg staat dat de Minister alle justitiële gegevens bij de beoordeling kan betrekken. Justis heeft voor het zorgvuldig nemen van een beslissing de bevoegdheid nadere informatie bij het OM op te vragen over (lopende) strafzaken. Dit is in navolging van artikel 36, lid 3 van de Wjsg. Voor een goede en volledige oordeelsvorming kunnen dagvaardingen ook onder de informatie vallen die Justis mag betrekken bij de VOG beoordeling. Justis doet deze informatieverzoeken bij het OM. Het OM beoordeelt of de informatie uit het strafdossier verstrekt kan worden.

Vraag 5

Wie nam het besluit dat het Kamerlid Van Haga geen toegang kreeg tot de Penitentiare Inrichting (PI), ondanks dat hij over zijn bezoek op voorhand contact had gehad met de PI? Had de directeur van de PI niet meer medewerking moeten verlenen? Zo nee, waarom niet? Kunt u aangeven op welke manier het lid Van Haga niet aan de voorwaarden had voldaan voor een bezoek aan de PI, dat rechtvaardigt dat hem de toegang werd ontzegd?

Antwoord 5

Op 28 maart 2022 heeft de directeur van de PI Rotterdam, locatie Hoogvliet, het lid Van Haga per mail laten weten dat hij van harte welkom is in de inrichting om een aldaar verblijvende gedetineerde te bezoeken. Daarbij is randvoorwaardelijk dat de gedetineerde hiertoe het initiatief neemt. De directeur heeft hem geïnformeerd dat hij, als lid van de Tweede Kamer, volgens de Penitentiare beginselenwet behoort tot de groep van geprivilegieerd bezoek en toegang heeft tot de gedetineerde op de in de huisregels vastgestelde tijd en plaats (art. 38.7 PBW).

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat er een speciale registratie is gedaan van persoonsgegevens van de persoon W. Engel, in het Reglement politieregister GRIP? Klopt het dat dergelijke registraties worden gedaan bij/voor terreurverdachten? Heeft deze registratie ertoe geleid dat de Kamerleden Van Haga en Van Meijeren de toegang tot de PI werd ontzegd?

Antwoord 6

Op individuele casuïstiek kunnen wij niet ingaan. Registraties bij het GRIP hebben tot doel het verkrijgen van landelijk inzicht gericht op de handhaving van orde en veiligheid in de onder de DJI ressorterende inrichtingen, zoals het voorkomen van gevaar voor vlucht en het bevorderen van de voorkoming en opsporing van strafbare feiten door of met betrekking tot gedetineerden. De betreffende Kamerleden hebben per mail een uitnodiging gekregen van de directeur om als geprivilegieerd bezoek langs te komen. Er is geen sprake van het ontzeggen van toegang.

Vraag 7

Hoe lang wordt de u al op de hoogte gehouden van de zaak Engel? Als u niet betrokken bent bij inhoudelijke afwegingen met betrekking tot deze zaak, op welke manier bent u dan wel betrokken? Vanaf wanneer werd u geïnformeerd over deze zaak? Waarom werd u al voor de aanhouding informatie verschaft en werd u per WhatsApp op de hoogte gehouden? Heeft u deze zaak op dat moment besproken met andere Ministers en/of ambtenaren van andere ministeries? Zo ja, met wie en met welk doel?

Antwoord 7

Zoals geantwoord op uw eerdere vraag, wordt de Minister van Justitie en Veiligheid door het Openbaar Ministerie op hoofdlijnen geïnformeerd over het verloop van bepaalde strafrechtelijke onderzoeken, voor zover de Minister deze nodig heeft zoals wettelijk is geregeld in artikel 129 Wet op de rechterlijke organisatie.⁴ Door de Minister van Justitie en Veiligheid te informeren over de hoofdlijnen van een strafzaak wordt zij in staat gesteld haar politieke verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor de gedragingen van het Openbaar Ministerie. Dit betekent dat de Minister van Justitie en Veiligheid ook geïnformeerd kan worden voordat het Openbaar Ministerie bijvoorbeeld een verdachte aanhoudt, maar ook over eventuele persberichten en communicatie van het OM, omdat zij hier ook vragen over kan krijgen. Naast dat zij geïnformeerd is in deze zaak heeft zij verder geen betrokkenheid bij deze zaak. Aangezien het hier een lopende strafzaak betreft, doet de Minister van Justitie en Veiligheid hierover verder geen uitspraken.

Vraag 8

Waarom beroept u zich in uw antwoord over de openbaarmaking van communicatie aangaande de zaak Engel op het «belang van de Staat»? Kunt u concreet uitleggen op welke manier het belang van de Staat met de openbaarmaking van deze communicatie in gevaar komt? Kunt u dit juridisch onderbouwen, ook met het oog op de stelling dat u niet inhoudelijk betrokken is bij de strafzaak? Is het weigeren tot openbaarmaking van de communicatie geen schending van het recht van de heer Engel op een eerlijk proces? Hoe kan nu worden bepaald of er geen politieke inmenging en/of sturing is geweest?

Antwoord 8

Welke informatie onder het belang van de Staat kan vallen, wordt zorgvuldig beoordeeld. Verschillende aspecten kunnen een reden vormen om informatie «in het belang van de Staat» niet te verstrekken. In dit geval ziet uw verzoek op stukken die figureren in een strafrechtelijk onderzoek of dat hebben gedaan en die de bescherming van de persoonlijke levenssfeer raken. Openbaarmaking van gegevens die een rol spelen in de opsporing en vervolging van strafbare feiten kan die opsporing en vervolging frustreren. In het algemeen zal daarom geen informatie worden verstrekt over een strafrechtelijke procedure die nog loopt. Evenmin zal informatie worden verstrekt over concrete gevallen waarin van vervolging is afgezien, mede in verband met de belangen van de ex-verdachte. Daarnaast is ook de persoonlijke levenssfeer van (onder andere) een verdachte per definitie in geding als het stukken van een (lopend) strafrechtelijk onderzoek betreft. In bijvoorbeeld het Kamerstuk 2001/02, 28 362, nr. 2 wordt nader ingegaan op de reikwijdte van artikel 68 Grondwet. Voor zover een verdachte dan wel zijn raadsman meent dat er stukken aan het dossier toegevoegd moeten worden, kan dat verzoek schriftelijk en met redenen omkleed op grond van artikel 34 van het Wetboek van Strafvordering aan de officier van justitie worden gedaan. Indien de officier van justitie van mening is toegedaan dat deze stukken niet aan het dossier moeten worden gevoegd, kan de verdachte dan wel zijn raadsman hiertegen ageren bij de rechter-commissaris.

⁴ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1746

Vraag 9

Blijft u bij uw stelling dat er geen contact is geweest tussen de u, uw departement en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV)? Zo ja, hoe verklaart u dan dat er in meerdere mailwisselingen van uw departement met betrekking tot de zaak Engel mailadressen voorkomen van medewerkers van de NCTV?

Antwoord 9

Zoals is geantwoord op uw eerdere vraag, is er geen contact geweest tussen de NCTV en het Openbaar Ministerie over deze strafzaak.⁵ De NCTV maakt onderdeel uit van het bestuursdepartement van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Uw vraag of er contact is geweest tussen het departement en de NCTV gaat van de onjuiste veronderstelling uit dat dit niet het geval is. Voor zover u doelt op contacten binnen het departement ter voorbereiding van een mondelinge vraag van een lid van de Tweede Kamer, waarover bij een eerder Woo-besluit stukken zijn geopenbaard, wijst de Minister van Justitie en Veiligheid erop dat deze na binnenkomst standaard aan alle onderdelen van het bestuursdepartement worden gezonden, ten behoeve van een snelle en adequate voorbereiding.

Vraag 10

Aangezien u in uw antwoord op vraag 8 aangeeft dat de NCTV «gestopt» is met het «signaleren en duiden van dergelijke ontwikkelingen die onlosmakelijk verbonden zijn met (uitingen en gedragingen van) personen op sociale media», dan moet toch worden geconcludeerd dat er wel degelijk sprake was van een gerichte opdracht aan de NCTV om bepaalde personen in de gaten te houden? Indien u volhoudt dat dat niet het geval was, hoe verklaart u dan de Woo-documentatie waarin de heer Engel en Viruswaarheid zeer regelmatig worden vermeld? Erkent u dat hiermee aan dossieropbouw is gedaan met betrekking tot de heer Engel en Viruswaarheid bij of door de NCTV, de politie, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en/of de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD)?

Antwoord 10

De conclusie die u trekt kan niet worden afgeleid uit het antwoord van de Minister van Justitie en Veiligheid op uw eerdere vraag en is bovendien onjuist.⁶ Uit uw vervolgvraag kan niet op worden opgemaakt op welke Woo-documentatie u doelt, zodat het antwoord op uw laatste deelvraag onbeantwoord moet blijven.

Vraag 11

Klopt het dat, gezien de documentatie van en vermelding van de heer Engel en Viruswaarheid in politiedossiers, NCTV- en Woo-stukken, de heer Engel verdacht werd van opruiing met een terroristisch kenmerk en hij daarmee dus inderdaad in het vizier was van de NCTV?

Antwoord 11

Nee, dit klopt niet.

Vraag 12

Bent u op de hoogte gesteld van de op 12 januari 2022 gedane aangifte door de heer Dikkeboom van opruiing en bedreiging met een terroristisch kenmerk, waarna op 20 of 21 januari een verkennend onderzoek werd gestart?

Antwoord 12

Zie het antwoord op vraag 7.

Vraag 13

Is het juist dat dit onderzoek vooral is ingegeven door vragen van de heer Engel op Twitter, over de financiën van de destijds aanstaande Minister van Financiën, mevrouw Kaag? Is er met mevrouw Kaag gesproken over de heer

⁵ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1746

⁶ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1746

Engel? Is er naar aanleiding van deze vragen door de NCTV gesproken over de heer Engel?

Antwoord 13

Er worden geen uitspraken gedaan over een lopende strafzaak aangezien deze nog onder de rechter is. De Minister van Justitie en Veiligheid noch de Minister voor Rechtsbescherming heeft met mevrouw Kaag gesproken over het strafrechtelijk onderzoek. Er is door de NCTV naar aanleiding van deze vragen niet met mevrouw Kaag of met anderen gesproken over de heer Engel.